

Τ Μ Η Μ Α Β΄.

Ὁ ἄνθρωπος

ὡς

πρὸς τὰς ἄλλας ἀνθρώπους.

ΚΕΦ. Α΄.

Γονεῖς καὶ τέκνα.

1. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχον πολλὴν ὁμοιότητα ἕνας μὲ τὸν ἄλλον. Ὅθεν ὁ ἕνας εἶναι ἐπίσης ἄνθρωπος, ὡς καὶ ὁ ἄλλος.

2. Πολλοὶ ἄνθρωποι εἶναι μεγαλείτεροι καὶ ἰσχυρότεροι ἀπὸ ἄλλους, ὅμως καὶ ὁ μικρότερος καὶ ἀσθενέστερος εἶναι ἐπίσης ἄνθρωπος, ὡς ὁ ἄλλος.

3. Οἱ μεγαλείτεροι καὶ ἰσχυρότεροι ἄνθρωποι ἐμποροῦν εὐκολώτερα νὰ βοηθῶσι τὰς ἄλλας εἰς πολλὰ πράγματα. Ὅθεν καὶ τὰς κράζομεν εἰς βοήθειάν μας, ὅταν εὐρισκώμεθα εἰς ἀνάγκην, καὶ ἐλπίζομεν βεβαιότατα νὰ μᾶς βοηθήσωσι.

4. Λοιπὸν δὲν ἤθελεν εἶσθαι καλὸν εἰς ἡμᾶς, εἰάν ἡμεῦτον μόνοι, καὶ δὲν ἦσαν ἄλλοι ἄνθρωποι παρόντες,

τὰς ὁποίας, εἰν ἐχρειαζόμεθα τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων, ἠθέλαμεν τὰς κράξει νὰ μᾶς βοηθήσωσι.

5. Καὶ ἂν δὲν μᾶς λείπη τίποτε, πρέπει, εἰν δὲν θέλωμεν νὰ πεινώμεν ἢ νὰ κρυώνωμεν, νὰ ἔχωμεν φαγὴ ἢ πιστόν, φαρμάκῃ ἢ κατοικίαν. Ταύτας τὰς χρείας ὅμως δὲν ἐμπορῶμεν εὐκόλῃ νὰ τὰς προβλέσωμεν, ἂν δὲν μᾶς βοηθῶσιν ἄλλοι.

6. Καὶ ἂν ἡμεῖς μεγάλοι, ἢ ἐμπορῶμεν μόνοι μᾶς νὰ βοηθώμεθα εἰς πολλὰ πράγματα, ἔδὲν ἦτον χρειαζόμεθα πάλιν τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ περισσότερη ἀνθρωπὴ ἐμπορῆν πολλῶν νὰ τελειώσωσιν ἓνα πρᾶγμα, τὸ ὅποσον ἓνας μόνος ἀνθρώπος δὲν ἠθελε τὸ τελειώσει, διὰ τῆ ὁποίῃ τὴν ὠφέλειαν ἔγινε.

7. Ἀλλὰ ἢ ἂν ἠμπορέσαμεν ὅλας αὐτὰς τὰς χρείας χωρὶς τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων νὰ τὰς προβλέσωμεν, πάλιν δὲν ἀγαπήσαμεν νὰ ἡμεῖς μόνοι εἰς τὸν κόσμον. Ἡμεῖς ἠθέλαμεν ἐπιθυμήσει πάντοτε, εἰν ἐβλέπαμεν ἢ εἰρίσκαμεν κανένα ὠραῖον πρᾶγμα, νὰ εἶχαμεν τινὰ, εἰς τὸν ὅποσον ἠθέλαμεν τὸ διηγηθῆ, ἢ ὁ ὅποτος ἠθελε χαρῆ με ἡμᾶς.

8. Ἐἂν δὲν εἶχαμεν ἡμεῖς ἀφορμὴν νὰ συνανασρεφώμεθα με ἄλλας ἀνθρώπους, δὲν ἠθέλαμεν μάθει ἕτε νὰ ὁμιλῶμεν, ἢ τώρα, ὅπε ἐμπορῶμεν νὰ ὁμιλῶμεν, μᾶς φαίνεται ἀρεσὸν ἢ ὠφελίμων, ὅτι ἐμπορῶμεν νὰ κοινολογῶμεν εἰς ἄλλας ἐκεῖνο ὅπε σο-

χαζόμεθα. Είναι λοιπόν καλόν ἔ ἀρεζόν εἰς ἡμᾶς, ὅτι εἶναι ἄλλοι ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον, μὲ τὰς ὁποίας ἐμπορέμεν νὰ συνανασρεφώμεθα.

9. Καὶ ἂν ἠμπορέσαμεν νὰ ζῶμεν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ζῴων, δὲν ἐδύνοντο πάλιν αὐτὰ τόσον νὰ μᾶς ἀφελῶσιν, ὅσον οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ἂν ἐδύνοντο, δὲν ἠθέλαν τὸ κάμει εὐθὺς, ὅπως τὸ ἐποθέσαμεν: διότι τὰ ζῶα δὲν ἔχον λογικόν, ἔ δὲν ἐμπορῆν νὰ ὁμιλῶσι.

10. Οἱ ἄνθρωποι ἐξεύρην ἔ καλλίτερα ἀπὸ τὰ ζῶα, τί χρειαζόμεθα ἡμεῖς, διὰ νὰ εὐχαρισήσωμεν τὰς φυσικὰς μας χρείας, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχον ἐκ φύσεως τὰς ἰδίας χρείας. Τὰ ζῶα ὁμῶς δὲν γνωρίζην τὰς χρείας μας, ἔ διὰ τῆτο κατ' ἕνα ἀγαπᾶ κάλλιον νὰ ζῆ εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἀνθρώπων, παρὰ τῶν ζῴων.

11. Ἐὰν ἐξέσαμεν καὶ εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ δὲν ἐφρόντιζε κανένας ἀπὸ τὰς ἀνθρώπων διὰ ἡμᾶς, μήτ' ἐρωτᾶσεν, ἂν πεινῶμεν ἡμεῖς ἢ διψῶμεν, ἂν ἔχωμεν νὰ φάγωμεν ἢ νὰ πῖωμεν, ἂν ἡμεθα γυμνοὶ ἢ ἐνδεδυμένοι, δὲν ἠθέλαμεν εἶδαι καλλίτερα εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἀνθρώπων, παρὰ εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ζῴων, ἢ εἰς τὴν μοναξίαν.

12. Δὲν φροντίζην ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, τὰς ὁποίας ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἐπίσης διὰ ἡμᾶς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ-

μετς ὡς παιδία δὲν ἐμποροῦμεν νὰ προβλέψωμεν μόνοι τὰς χρείας μας, πρέπει νὰ ἦναι τινὲς ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι νὰ μᾶς περιποιῶνται χωριστὰ, καὶ νὰ φροντίζωσι διὰ ἡμᾶς, εἰάν μᾶς λείπῃ τί, ποτε. Τέτο τὸ κάμνυσιν οἱ Γονεῖς μας.

13. Οὗτοι οἱ γονεῖς μας, οἱ ὅποιοι διὰ τέτο λέγονται ἕτως, ἐπειδὴ μᾶς ἐγέννησαν, καὶ εἶδαν προτύτερα τὸ φῶς τῆ ἡλίου, εἶναι πλησιέστατοι εἰς ἡμᾶς: διότι χωρὶς αὐτὲς δὲν ἠθέλαμεν ζῆσαι παντελῶς, ἐπειδὴ αὐτοὶ μᾶς δίδουσι τὰ πρὸς ζωάρκειαν, τροφήν δηλαδὴ, φορέματα, καὶ ὅλα τᾶλλα, ὅσα χρειαζόμεθα.

14. Οἱ γονεῖς φροντίζου μόνον ἀπὸ ἀγάπην τόσον διὰ τὰ τέκνα των, καὶ τὰ τέκνα χρεωσθῆν, ἐπειδὴ κανένας δὲν δεικνύει εἰς αὐτὰ μεγαλειτέρας εὐεργεσίας ἀπὸ τὲς γονεῖς των, ἢ ἀγαπῶσι τὲς γονεῖς των περισσότερον ἀπὸ ὅλης τὲς ἄλλης ἀνθρώπου.

15. Οἱ γέροντες καὶ οἱ ἔμπειροι ἄνθρωποι ἐμποροῦν νὰ ἐξεύρωσι καλλίτερα, τί εἶναι ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν εἰς ἡμᾶς, κἀρεξ οἱ νέοι καὶ ἄπειροι ἄνθρωποι. Ἐπειδὴ ἔν οἱ γονεῖς μας ἐζησαν περισσότερα χρόνια, καὶ ἔπραξαν περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς, ἐξεύρων καὶ καλλίτερα ἀπὸ ἡμᾶς, τί εἶναι ὠφέλιμον ἢ βλαβερὸν εἰς ἡμᾶς.

16. Ἡμεῖς ἐμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ θάρρος εἰς τὲς γονεῖς μας, ὅτι θέλου μᾶς συμβελεῖσαι καὶ εἰπεῖ

πάντοτε ἐκεῖνο μόνον ὅπῃ εἶναι ὠφελιμώτατον εἰς ἡμᾶς. Καὶ αὐτὴ ἡ πέτρα μᾶς διδάσκει, ὅτι εἶναι πάντοτε πρὸς ὄφελός μας, εἰάν πιστεύωμεν καὶ πράττωμεν ἐκεῖνο ὅπῃ αὐτοὶ μᾶς συμβουλεύον καὶ μᾶς λέγουν.

17. Ἐάν μᾶς προσάξωσιν ἢ μᾶς ἀπογορεύωσιν τίποτε οἱ γονεῖς, πρέπει νὰ πιστεύωμεν σερεὰ, ὅτι αὐτὸ θέλει εἶδαι πρὸς ὄφελός μας, εἰάν τὸ κάμνωμεν, ἢ δὲν τὸ κάμνωμεν.

18. Οἱ γονεῖς μᾶς ἀπαγορεύουν βέβαια πολλάκις μερικά πράγματα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην μας προξενῶν χαρὰν, ὅμως δὲν ἤθελαν μᾶς τὰ ἐμποδίσει, εἰάν ἐπίστευαν, ὅτι ἠμπορήσαμεν νὰ τ' ἀπολαμβάνωμεν χωρὶς βλάβην ἢ κίνδυνον.

19. Πολλὰ παιδιά εἶναι ἐνίοτε δυσάρεστα καὶ ἀνευχάριστα, ὅταν πρέπη νὰ κάμνωσιν ἐκεῖνα ὅπῃ τὰ λέγουν οἱ γονεῖς των. Παρ. χάριν πολλὰ παιδιά δὲν μανθάνουν μὲ ὄρεξιν, ἐπειδὴ σοχάζονται τὴν μάθησιν ὡς τιμωρίαν. Ἀλλ' ὅσις δὲν μανθάνει, μένει ἀμαθὴς, καὶ ὅσις μένει ἀμαθὴς, γίνεται δυσυχεῖς. Οἱ γονεῖς λοιπὸν θέλουν νὰ μανθάνωσι τὰ τέκνα των, διὰ νὰ μὴ γένωνται δυσυχεῖ. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν θέλουν νὰ ἦναι τὰ τέκνα των καὶ χρησθήθη.

20. Ὅσις κάμνει προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ὁ ἄλλος, τὸν ὀνομάζομεν εὐπειθῆ ἢ ὑπήκοον. Ἡμεῖς λοιπὸν χρεωσθῆμεν νὰ ἡμεθα εὐ-

πειθεις εις τας γονεις μας, επειδη καταλαμβάνου
καλλίτερα τα πράγματα ε δέλων το καλόν μας:
διότι εάν ήμεθα άπειθεις εις αυτες, βλάπτομεν εαυτες.

21. Εάν ήμεθα ευπειθεις εις τας γονεις μας, τας
προξενουμεν χαράν· εάν δε ήμεθα άπειθεις εις αυ-
τες, τας προξενουμεν λύπην.

22. Τα τέκνα είναι τώσον καιρόν μόνον υπό την
φροντίδα ε επισασίαν των γονέων των, εως οτε δεν
εμπορουν να κυβερνωται η να διοικωνται· ευθους δε,
οτε εμπορουν τα τέκνα να τρέφωται ε να διοικων-
ται, πάυει αυτη η φροντίδα ε επισασία των γονέων.

23. Αλλα ε οταν δεν ήμεθα πλέον υπό την
κηδεμονίαν ε επισασίαν των γονέων μας, χρεωσμεν
εδεν ήττον να δεικνύωμεν εαυτες ευγνωμόνας ε ευ-
χαρίστους προς αυτες: διότι χωρις την φροντίδα αυ-
των δεν ήθέλαμεν είσθαι τώρα ευχρηστοι ε ευτυχεις
άνθρωποι.

24. Ενίοτε χάνου τα τέκνα τας γονεις των, ε τό-
τε τα ονομάζομεν Ορφανά. Με δίκαιην συλλοπή-
μεθα ήμεις αυτά: διότι δεν εχου κανέναν οκν να
φροντίζη δι αυτά, καθως εφρόντιζαν οι γονεις δι αυ-
τά, επειδη άλλοι άνθρωποι, εάν εχουσι τέκνα, πρέ-
πει να φροντίζωσι δια τα εδικά των. Ευρίσκονται ο-
μιος πολλάκις ε άλλοι άνθρωποι, οι οποιοι τα περι-
ποιώνται ε φροντίζου δι αυτά, ως δια τα ιδιά των.
Ουτοι επέχου τον τόπον των γονέων εις αυτά.

 ΚΕΦ. Β.

Α' ΔΕΛΦΙΑ.

1. Οἱ γονεῖς ἔχον πολλάκις περισσότερα τέκνα, διὰ τὰ ὅποια φροντίζον ἐπίσης, καὶ εἰς τὰ ὅποια δίδου φαγί, κιστὸν, φορέματα καὶ τὰλλα ἀναγκαῖα.

2. Ἐὼς ὅτε εἶναι τὰ τέκνα ἀκόμη μικρὰ καὶ ἀδύνατα, δὲν δύνανται ἔτε διὰ λόγων των ἴ ἀποκτήσωσι τὰ χρειώδη, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δι' ἄλλας. Ὅθεν ὅλα χρειάζονται τὴν κηδεμονίαν τῶν γονέων.

3. Τὰ ἀδέλφια ἔχον τὸ αὐτὸ δίκαιον τῆς κηδεμονίας τῶν γονέων των, καὶ διὰ τῆτο κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχη κανένα πρωτεῖον ἀπὸ τὸ ἄλλο.

4. Οἱ γονεῖς ἀγαπᾷ ὅμοια ὅλα τὰ παῖδια, εἰάν πολιτεύονται ἐπίσης καλά. Πλὴν φροντίζον περισσότερον διὰ τὰ μικρότερα, ἐπειδὴ αὐτὰ, μετὸ νὰ ἦναι ἀκόμη πολλὰ ἀδύνατα καὶ ἀσθενῆ, ἔχον χρειάν περισσοτέρας φροντίδος.

5. Τὰ μεγαλειότερα καὶ παλαιότερα ἀδέλφια δὲν ἔμπορῶν μόνον νὰ ὠφελῶσι τὰ μικρότερα των καὶ νεώτερα ἀδέλφια εἰς πολλὰ πράγματα, ἀλλὰ πρέπει καὶ μετὰ χαρᾶς νὰ τὸ κάμνωσι: διότι μετ' αὐτῶν ἀποκτῶν ὄχι μόνον τὴν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν των, ἀλλὰ κερδαίνου καὶ περισσότερον τὴν ἀγάπην τῶν γονέων των, ἐπειδὴ τοιούτρόπως τὲς ἐλαφρέων ὀκωσῶν ἀπὸ τῆς

κόπεστων. Διὰ τῆτο δίδου καὶ οἱ γονεῖς εἰς τὰ μεγα-
λείτερα καὶ γυροτάτερα παιδία δικαίως τὰ πρω-
τεῖα, παρὰ εἰς τὰ μικρότερα καὶ ἀσθενέστερα.

6. Ἐὰν τὰ τέκνα πολιτεύονται καλά, καὶ ἦναι ἐ-
πιμελῆ, προξενῶν χαρὰν εἰς τὰς γονεῖς· εἰάν δὲ
τὰ τέκνα ἦναι ἄτακτα καὶ ἀμελῆ, προξενῶν λύπην
εἰς αὐτούς.

7. Ἐὰν ἐπαίνωσιν οἱ γονεῖς κανένα ἀπὸ τὰ τέ-
κνα των διὰ τὴν καλὴν τε πολιτείαν, καὶ διὰ τὴν ἐπι-
μέλειάν τε, δὲν θέλουν νὰ τῷ δεῖξωσι μὲ τῆτο μόνον
τὴν εὐαρέσυσίν των, ἀλλὰ θέλουν νὰ παρακινήσωσι καὶ
τὰλλα των παιδία ν' ἀξιοθῶσι τῶν αὐτῶν ἐπαίνων.

8. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς θέλουν τὸ καλὸν ὅλων τῶν
τέκνων, ἀγαπῶν νὰ ἔχωσι καὶ τὰ τέκνα των εἰρή-
νην καὶ ὁμόνοιαν ἀναμεταξύ των, καὶ νὰ μὴ μαλλόνωσι.

9. Τὰ ἀδελφία, διὰ νὰ μὴ ταραττήται ἡ καλὴ
ἁρμονία μεταξύ αὐτῶν, δὲν πρέπει ν' ἀδικῶσιν ἕνας
τὸν ἄλλον, φθείρωντας ἢ ἀρπάζωντας ἕνας τῷ ἄλλῳ
τὸ ἐδικόν τε, ἅς ἦναι καὶ δυνατώτερος· διότι καθὼς
εἶναι ἀρσενὸν εἰς ἡμᾶς νὰ μᾶς ἀφίνωσι τὸ ἐδικόν μας,
ἕτως εἶναι καὶ εἰς τὰς ἄλλας. Τὰ τέκνα προξενῶν ὀμῆ
καὶ λύπην εἰς τὰς γονεῖς, χαλῶντας ἢ ἀρπάζωντας
τῶν ἀδελφῶν τὸ ἐδικόν των, οἱ ὅποιοι δὲν τὸ θέλουν,
ἐπειδὴ δὲν εἶναι δίκαιον.

10. Ἄν καὶ οἱ γονεῖς ἀγαπῶν ὅμοια ὅλα τὰ τέ-
κνα των, ἀλλ' ὅσον διὰ τὰς χρεῖας σοχάζονται αὐτοὶ

τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν τέκνων, καὶ δίδου
εἰς τὰ γεροντότερα καὶ μεγαλειότερα τέκνα περισσώ-
τεραν ἐλευθερίαν.

11. Τὰ ἀδελφία, ἂν θέλουν ἢ ἀξιοθῶσι τῆ ὀνό-
ματος τῶν καλῶν τέκνων, πρέπει νὰ ἦναι καθ' ὅ-
περβολὴν σύμφωνα ἀναμεταξύτων, καὶ νὰ
μὴ ζητῶσι ποτὲ νὰ ψυχραίνωσιν, ἢ ἢ ἀδικῶσιν ἕνας
τὸν ἄλλον.

12. Πρέπει ἢ ἀγωνίζονται τὰ τέκνα ὅσον εἶναι
τῆς δυνάμεώς των νὰ ἦναι ὄχι μόνον χρήσιμα εἰς
τὰς γονεῖς των, ἀλλὰ νὰ βοηθῶσι μετὰ χαρᾶς καὶ τὰ
ἀδελφιάτων ὅσον ἐμπορῆν.

13. Καὶ ἀφ' ἧ μεγαλαύσωσι τὰ τέκνα, πρέπει
ἢ ἀγαπῶσι καὶ νὰ βοηθῶσιν ἕνα τὸ ἄλλο, ἐπειδὴ
τότε ἐμπορῆν ἀκόμη περισσότερον νὰ βοηθῶσιν ἕνα
τὸ ἄλλο, παρὰ τώρα, ὅπου εἶναι ἀκόμη μικρὰ καὶ ἀ-
δύνατα.

14. Οἱ γονεῖς μας ἔχον ὁμοίως ἀδελφὸς καὶ ἀ-
δελφὰς, τὰς ὁποῖας ὀνομάζομεν ἡμεῖς Θεῖες καὶ
Θεῖας, καὶ αὐτοὶ εἶναι πλησιέστεροι εἰς ἡμᾶς ἀπὸ
ἄλλας ἀνθρώπους.

15. Καὶ οἱ γονεῖς μας ἔχον γονεῖς, ὡς καὶ ἡμεῖς,
τὰς ὁποῖας ὀνομάζομεν Πάππες καὶ Βάβες. Ἀπὸ
τύχης εἶχαν οἱ γονεῖς μας, ἕως ὄτε ἦσαν ἀκόμη μι-
κρὰ παιδιὰ ὅλα, ὅσα ἔχομεν ἡμεῖς τώρα ἀπὸ αὐ-
τὰς, καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι παιδιὰ τῶν πάππων μας,

καθὼς ἡμεῖς παῖδια τῶν γονέων μας, σοχάζονται οἱ
πάπποι τὰ ἐγγόνιά των ὡς παῖδιά των.

16. Εἶναι καλὸν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἔχομεν ἀδελφὸς,
ἀδελφὰς, θείους, καὶ θείας, ἐπειδὴ αὐτοὶ μᾶς περι-
ποιεῦνται εἰς πολλὰς περιστάσεις, καὶ φροντίζουν διὰ ἡ-
μᾶς ἀντὶ τῶν γονέων.

ΚΕΦ. Γ΄.

Ο ἰ κ ο ν ο μ ί α .

1. Ο ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα μοιράζου κοινῶς τὰς
ὑποθέσεις τῆς οἰκονομίας ἀναμεταξύ των ἕως, ὅτι ἡ
μὲν γυναῖκα φροντίζει κατ' ἐξαιρέτον τρόπον τὴν
οἰκονομίαν τῷ ὀσπίτι, ὁ δὲ ἄνδρας φέρει ἀπέξω
ὅ,τι χρειάζεται εἰς τὸ ὀσπίτιον.

2. Ο ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα δὲν φροντίζουν μόνον
διὰ λόγου των, ἀλλ', εἰς ἔχουσι τέκνα, φροντίζουν καὶ
δι' αὐτὰ ἐπίσης, πολλάκις δὲ καὶ περισσότερον καρὰ
διὰ λόγου των, ἐπειδὴ τὰ δίδου φαγί, πιστὸν, φο-
ρέματα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχουσι χρεῖαν.

3. Βέβαια ἤθελεν εἶδαι εὐκολιότερον εἰς τὴν γο-
νεὶς νὰ προβλέψωσιν ὅλα αὐτὰ μόνον διὰ λόγου των,
ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤθελεν εἶδαι ἀρετὴν εἰς αὐτὰς τὸ
νὰ μὴν ἐμπορῶσι νὰ δίδωσιν εἰς τὰ τέκνα των νὰ

φάγωσι, ἔ νὰ τὰ κατασκευάσωσι φορέματα, τὸ κάμνεν μετὰ χαρᾶς.

4. Εἶναι βέβαια ἔ τοῖτοι γονεῖς, οἱ ὅποιοι δὲν ἐμπορῶν νὰ τὰ κάμνωσιν αὐτὰ, ὅμως προκρίνεν κάλιον νὰ ἰσερῶνται αὐτοὶ, παρὰ ν' ἀφήσωσι τὰ τέκνα των νὰ πεινώσιν ἢ νὰ κρυόνωσι, ἢ νὰ πάχωσιν ἄλλοι. Πολλάκις δίδον εἰς αὐτὰ τὴν βύκκαν ἀπὸ τὸ σῶμα των, ὅθεν εἶναι ἔ αὐτοὶ ἄξιοι τῷ ὀνόματος τῶν καλῶν γονέων.

5. Ὁ ἄνδρας ἔ ἡ γυναῖκα λοιπὸν ἀπεφάσισαν νὰ ζῶσιν ὁμῶ, διὰ νὰ ἐμπορῶσιν ἕνας τὸν ἄλλον νὰ ὠφελῶσι ἔ νὰ βοηθῶσι, ἔ εἰάν ἔχωσι τέκνα νὰ φροντίζωσι καλλίτερα δι' αὐτὰ.

6. Ἐάν οἱ γονεῖς κατοικῶσιν ὁμῶ μὲ τὰ τέκνα των, ἢ ἔ μόνον μὲ τὲς δούλες των, ἔ κυβερνῶσι τὸ ὄσπίτιον, λέγεται Οἰκονομία.

7. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς εἰς τὴν οἰκονομίαν φροντίζεν διὰ τὲς ἄλλες, εἶναι δίκαιον ἔ εὐλογον νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ τὴν μεγίστην ὑπόληψιν, μάλιστα δὲ ὁ ἄνδρας νὰ θεωρῆται ὡς κεφαλὴ τῆς οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἔ περισσότερον φροντίζει, συμβουλεύει, βοηθεῖ, κερδαίνει, ἔ δίδει ὅ,τι χρειάζεται εἰς τὴν οἰκονομίαν.

8. Εἶναι καλὸν εἰς τὰ τέκνα, ὅτι ἐμοίρασαν οἱ γονεῖς ἀναμεταξύ των τὴν ἐκτέλεσιν τῶν οἰκιακῶν δουλειῶν, ἔ τὰ τέκνα ἐμπορῶν νὰ ἐλπίζωσι βεβαίως, ὅτι οἱ γονεῖς, καθὼς ἐφρόντισαν ἕως τῆ νῦν, ὅπε

δὲν τὰ ἔλειψε τίποτε, θέλων φροντίσει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δι' αὐτά.

9. Οἱ γονεῖς εἶναι τὰ ἐπισημότερα καὶ ἀξιολογώτερα ὑποκείμενα εἰς τὸν οἶκον, χωρὶς τὰς ὁποίας δὲν εὐδύνατο οἱ ἄλλοι νὰ ζῶσι τόσον καλῶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐμπορῶν αὐτοὶ πάντοτε νὰ τελειώνωσιν ὅλας τὰς δελίας, λαμβάνουσι πολλάκις δι' ἐλάφρωσιν καὶ εὐκολίαν τῆς οἰκιακῆς τῶν ζωῆς ἄλλες ἀνθρώπου εἰς τὴν δέλευσίν των, διὰ νὰ τὲς συμβεῖηθῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των.

10. Ἐπειδὴ οἱ οἰκέται, ὁ δῆλος δηλαδὴ καὶ ἡ δέλη, βοηθῶν τὲς γονεῖς εἰς τὴν δελείαν, εἶναι δικαίον νὰ δίδωσιν οἱ γονεῖς εἰς αὐτὲς, μὲ τὸ νὰ μὴ δαλεύωσι διὰ λόγους των, ἀλλὰ διὰ τὸ συμφέρον τῆς οἰκονομίας, φαγὸν καὶ πιεστόν, καὶ εἴαν τὲς ἐδέλευσαν ἀρκετὸν καιρὸν, καὶ μισθὸν ἦτοι ῥόγαν, διὰ νὰ ἐμπορῶσι νὰ προφθάσωσι τὰς ἄλλων των χρείας, διὰ τὰ ὅποια ὅμως καὶ κρέμονται αὐτοὶ ἀπὸ τὰς προσαγαῖς τῶν ἰδίων αὐθεντῶν.

11. Ἐἴαν οἱ οἰκέται δαλεύωσι πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς τὲς αὐθεντίας των, τὲς κρατῶν πολὺν καιρὸν καὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ εἴαν οἱ αὐθένται μεταχειρίζωνται τὲς δέλης των πράως καὶ φιλανθρώπως, τὲς δίδωσι προθύμως τὸν συμφωνημένον μισθὸν, καὶ γνωρίζωσι τὴν ἐμπισσύνην αὐτῶν εἰς τὴν δέλευσιν, δαλεύουσι οἱ οἰκέται πολὺν καιρὸν καὶ μετὰ χαρᾶς εἰς ἕνα τέπον.

12. Ἐπειδὴ οἱ οἰκέται κάμνουν πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια συμφέρουν καὶ εἰς τὰ παιδιά, καὶ καθόλου εἶπεν δελεῦν διὰ τὸ καλὸν ὅλα τῷ ὀσπιτίῳ, εἶναι δίκαιον καὶ τὰ παιδιά νὰ φέρωνται καλὰ καὶ πολιτικὰ πρὸς αὐτούς, καὶ νὰ μὴ τὺς πικραίνωσιν εἰς κανένα πρᾶγμα.

13. Ἐὰν οἱ οἰκέται δὲν ἦναι εὐάρεστοι εἰς τὴν κυρίαν ἢ εἰς τὰς κυρίας ἢ ἀνάπαλιν οἱ κύριοι καὶ αἱ κυριαὶ εἰς τὴν οἰκέταν, ἐμπορῶν ν' ἀφήσωσιν ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ χωριθῶσι.

14. Ἐὰν ὁ αὐθέντης καὶ ἡ κυρία φροντίζωσι διὰ τὴν δελεῦσιν ὡς διὰ τὰ τέκνα των, καὶ οἱ δούλοι τὴν ἀκῆωσιν ὡς γονεῖσ των, καὶ ἦναι ἐπιμελεῖς καὶ πιστοί, εἶναι καλὰ εἰς ὅλας αὐτούς, καὶ ἔτω θέλην ζῆσει μετὰ τὰ χαρὰς μαζί, καὶ δὲν θέλην χωριθῆ τὸσον ὅσον γλίγωρα.

15. Τὰ μικρὰ παιδιά δὲν ἐμπορῶν βέβαια ἀκόμη τὸσον νὰ δελεῦωσι, καὶ ἀκολούθως μήτε νὰ ὠφελῶσι τὸσον τὴν οἰκονομίαν, ὅσον οἱ δούλοι, οἱ ὅποιοι ἔχουν περισσοτέρας δυνάμεις, ὅμως δίδουν οἱ γονεῖς εἰς τὰ παιδιά μερικατὶς φορατὶς δελεῖας, πλὴν εὐκόλως μόνον καὶ ἐλαφράς.

16. Τὰ παιδιά ἐλπίζον νὰ γένωσι ποτὲ καὶ αὐτὰ ἄνδρες, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἦναι ἱκανοὶ εἰς τὸ νὰ πισιατῶσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἐμπορῶν νὰ τὸ κάμνωσιν, εἰάν δὲν μάθωσι τίποτε.

Διὰ τῆτο δεικνύουσιν οἱ γονεῖς εἰς τὰ τέκνα των, πῶς πρέπει ν' ἀρχίζωσι μίαν ἐπιχείρησιν, καὶ τὰ ὀδηγῶν οἱ ἴδιοι εἰς πολλὰ πράγματα, ἐπειδὴ θέλουν νὰ ἦναι τὰ παιδιά των ἄχι μόνον τώρα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ὡς ἄνδρες εἰς τὸ ἐπάγγελμα, ὅ,τι μέλλουν νὰ ἐκλέξωσιν, εὐτυχῆ.

17. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς δὲν ἔχουν πάντοτε καιρὸν καὶ ἐπιτηδεσιότητα νὰ διδάσκωσι μόνον τὰ τέκνα των, τὰ θέλουν εἰς τὸ σχολεῖον, ὅ,τι συχνάζουν περισσώτερα παιδιά διὰ νὰ μαθάνωσι.

18. Ὁ διδάσκαλος ἐπέχει τὸν τόπον τῶν γονέων, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς κυρίως χρεωσῶν νὰ διδάσκωσι τὰ παιδιά των. Ἐὰν λοιπὸν τὰ παιδιά δὲν τιμῶσι τὸν διδάσκαλον, δὲν ἀτιμάζουν βέβαια αὐτὸν, ἀλλὰ τὲς γονεῖς των.

19. Διὰ τῆτο θέλουν οἱ γονεῖς νὰ προσέχωσι τὰ παιδιά εἰς ἐκεῖνα ὅ,τι λέγει ὁ διδάσκαλος, διὰ νὰ μαθάνωσι τί,ποτε: διότι εἰὰν δὲν προσέχωσιν εἰς ἐκεῖνα ὅ,τι λέγει ὁ διδάσκαλος, δὲν ἐμπορῶν ποτὲ νὰ μάθωσι τί,ποτε.

20. Ἐὰν τὰ παιδιά δὲν δίδωσι προσοχὴν εἰς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῆ διδασκάλα, δὲν βλάπτουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν ἑαυτόν τας, ἐπειδὴ μένουσιν ἀμαθῆ καὶ ἀπαιδευτα. Πολλὰ ὅμως παιδιά τὸ κάμνουν αὐτὸ συχνὰ, ἀλλὰ διὰ τῆτο καὶ ὁ διδάσκαλος ἐξεύρει προτιήτερα, ὅτι αὐτὰ τὰ παιδιά δὲν θέλουν προκάψαι.

21. Εἰς ἐκεῖνα τὰ παιδία ὅπῃ πολιτεύονται καλὰ ἔπιμελῆνται, εὐαρεσείται κατὰ πολλὰ ὁ διδάσκαλος, ἔσταν πηγαῖνῃ εἰς τὸς γονεῖς των, ἐπαινεῖ τὴν καλὴν των πολιτείαν ἔτι τὴν ἐπιμέλειάν των, τὸ ὅποιον προξενεῖ χαρὰν εἰς τὸς γονεῖς των. Εἰς ἐκεῖνα δὲ τὰ παιδία ὅπῃ πολιτεύονται κακὰ ἔπιμελῆσι, δυσαρεσείται ὁ διδάσκαλος, ἔτι προσκλαίεται εἰς τὸς γονεῖς των, ὅταν πηγαῖνῃ εἰς αὐτοὺς, διὰ τὴν κακὴν των πολιτείαν ἔτι διὰ τὴν ἀμέλειάν των, τὸ ὅποιον προξενεῖ λύπην εἰς τούτους τὸς γονεῖς.

22. Οἱ γονεῖς δὲν θέλουν τὰ παιδία εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ τὰ ἐκβάλλωσιν ὡς λέγομεν ἀπὸ τὸν λαιμόν των, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸ ὀσπίτιον δὲν ἔχον τὸν τρόπον ἢ ἀποκτήσωσι τόσας χρησίμους εἰδήσεις, ὅσας ἐμπορῶν ἢ ἀποκτήσωσιν εἰς τὸ σχολεῖον.

23. Οἱ γονεῖς ἐλπίζον τὰ γένωσι ποτὲ τὰ παιδία των ἔντιμοι ἔτι χρήσιμοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐπειδὴ τούτο δὲν ἐμπορεῖ τὰ γένη, εἰάν δὲν μάθωσι τίποτε, λυπῶνται αὐτοὶ, εἰάν βλέπωσι τὰ παιδία των, ὅτι δὲν θέλουν τὰ μάθωσι τίποτε.

24. Οἱ γονεῖς δὲν θέλουν τὰ παιδία των αἰώνια εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ τόσον καιρὸν μόνον, ὅσον ἢ ἀποκτήσωσιν ἐκεῖνας τὰς εἰδήσεις, αἷ ὅποια εἶναι ἀνάγκη εἰς αὐτά. Μετὰ ταῦτα ἄλλα μὲν εἰς τὴν σπεδὴν, ἄλλα μανθάνειν τέχνας ἔτι ἐργόχειρα. Ὅθεν τὰ παραδίδου εἰς τοιούτους ἄνδρας, οἱ ὅποιοι

τὰ δείχναν, πῶς ν' ἀρχίζωσι διὰ νὰ γένωσι ποτὲ ἐπιτήδευσι ἀνθρώπων.

25. Ἀφ' ἑνὸς γινώσκουσιν ἔπειτα τὰ παιδιά εἰς τὸ ὀσπίτιον, ἐμπροσθὴν ἢ τῆς γονεὺς νὰ βοηθῶσιν, ἢ ἂν δὲν χρειάζονται οἱ γονεὺς τὴν βοήθειάν των, ν' ἀρχίζωσι ἐδικήν των οἰκονομίαν.

ΚΕΦ. Δ΄.

Γ ε ἰ τ ο ν ε ς .

1. **Ε**ξόχως τῶν γονέων μας, τῶν ἀδελφῶν, τῶν συγγενῶν, καὶ τῶν οἰκετῶν πλησιέστεροι εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἄλλης ἀνθρώπων, ὅσοι κατακῆν εἰς τὴν γειτονίαν μας, ταῦτέσιν οἱ Γεῖτονες.

2. Ὅλοι ἡμεῖς χρειαζόμεθα τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, εἰὰν θέλωμεν νὰ ἡμεθα τόσον εὐτυχεῖς, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀμοιβαίαν βοήθειαν συντρέχουσι περισσότερον οἱ γείτονές μας.

3. Δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἀδιάφοροι εἰς ἡμᾶς, εἰὰν ὁ γείτονάς μας ἦναι καλὸς ἢ κακὸς, φίλος ἢ ἐχθρὸς μας. Διὰ τῆτο χρεωσῆμεν ἡμεῖς νὰ σπουδάζωμεν παντὶ τρόπῳ μὲ τὴν φιλοφροσύνην, μὲ τὸ εὐγενικὸν πολίτευμα, καὶ μὲ τὴν δραστήριον συνδρο-

μήν πρὸς τὰς γείτονας μας νὰ κερδήσωμεν τὴν ἀγάπην αὐτῶν.

4. Ἀφ' ἧς κερδήσωμεν ἡμεῖς μὲ τὸ καλὸν μας πολίτευμα τὴν ἀγάπην τῶν γειτόνων μας, ἐμπορεῖμεν, εἰάν καταστήσωμεν εἰς ἀνάγκην, νὰ ἐλπίσωμεν ἀναμφιβόλως βοήθειαν ἀπὸ αὐτῆς.

5. Ἐξ ἀρχῆς ἔκ ἀνωθεν φαίνεται νὰ ἐγνωρίσαν οἱ ἄνθρωποι ταύτην τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ φιλία τῶν γειτόνων μας εἶναι ὠφελιμωτάτη: διότι ὁ Σολομὼν λέγει Παροιμ. Κεφ. 27. σ'χ. 50. „Κρείσσων γείτων ἐγγυὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.“ Διὰ τῆτο ἐπρόσαξε ἔκ ὁ Θεμισοκλῆς τὸν κήρυκα ἤτοι διαλαλητὴν, ὅταν ἤθελε νὰ πωλήσῃ τὸ ὑποσατικόν τε, νὰ κηρύξῃ, ὅτι ἔχει καλὸν γείτονα.

ΚΕΦ. Ε΄.

Κάτοικοι τῶν χωρίων ἔκ τῶν πόλεων.

1. **Εἰς** τὰς πόλεις κατοικῶν οἱ ἄνθρωποι πλησίον ἀλλήλων, εἰς τὰ χωρία δὲ κατοικῶν μακρὰν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Αἴτιον τέτε εἶναι, ὅτι εἰς τὰς πόλεις ἔχων χρεῖαν περισσότερον οἱ ἄνθρωποι ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, παρὰ εἰς τὰ χωρία.